

Rabobank

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

Advocatenkantoren

De advocaat verleent rechtsbijstand in gerechtelijke procedures en geeft juridisch advies, beiden op het terrein van het burgerlijk (civiel) recht, staatsrecht, bestuursrecht en het strafrecht. De advocaat heeft gedeeltelijk een procesmonopolie. In civielrechtelijke procedures voor rechtbank, hof of Hoge Raad is de advocaat de enige rechtshulpverlener die cliënten mag vertegenwoordigen. Dit geldt niet voor civiele procedures voor de kantonrechter. In bijvoorbeeld het bestuursrecht mag een ieder zelf procederen of als gemachtigde optreden.

Trends

- Toenemende concurrentie van buitenlandse kantoren en kleinere boetiekkantoren;
- Nieuwe toetreders op de markt zoals accountantskantoren en rechtsbijstandverzekeraars;
- Digitalisering, zowel extern (dienstverlening) als intern (bedrijfsvoering en -processen);
- Opkomst van alternatieve verdienmodellen;
- Toenemende specialisatie op rechtsgebieden en/of sectoren;
- De advocatuur heeft te maken met toenemende wet- en regelgeving en toezichteisen.

Kansen en bedreigingen

- De verdergaande digitalisering biedt kansen voor innovatieve juridische dienstverlening en voor het efficiënter inrichten van interne (werk)processen;
- De toenemende juridisering van de maatschappij biedt kansen voor de advocatuur;
- Specialisatie en diversificatie bieden onderscheidend vermogen;
- Meer aandacht voor marketing en communicatie;
- Als gevolg van politieke beslissingen wordt de rechtspraak duurder; hogere griffierechten en bezuinigingen op de rechtsbijstand;
- Opkomst van juridische adviesbureaus die veelal op prijs concurreren en makkelijk te benaderen zijn voor consumenten;
- Toenemende transparantie en democratisering van kennis maken dat advocaten meer toegevoegde waarde moeten leveren.

Rabobank

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

Perspectief

Lichte groei in 2015

Advocatenkantoren kunnen in 2015 profiteren van de aantrekkende economie en private investeringen: de vraag naar hun diensten neemt dan met 1 tot 3% toe. Om optimaal te profiteren van de kansen die de economische groei biedt, zullen advocatenkantoren kritisch hun businessmodel tegen het licht moeten houden. Meer transparantie en toenemende beschikbaarheid van kennis zorgen dat advocaten meer toegevoegde waarde moeten leveren. Het aantal boetiek kantoren en gespecialiseerde (niche) kantoren neemt dan ook toe. Alleen toegevoegde waarde leveren door specialistische kennis is niet voldoende. Klanten vragen in toenemende mate om flexibiliteit. Kantoren spelen hierop in door te werken met alternatieve verdienmodellen zoals fixed price, as-a-service verdienmodellen en 'freemiums'. Dit is ook nodig om de concurrentie met juridische adviesbureaus, accountantskantoren en rechtsbijstandverzekeraars aan te kunnen. Nu in het particuliere domein gekort wordt op de gefinancierde rechtsbijstand zullen advocatenkantoren moeten innoveren om competitief te blijven. Het sentiment is neutraal.

Positieve langetermijnverwachting

De prognose voor de lange termijn is positief. Advocatenkantoren kunnen profiteren van de aantrekkende economie en de toenemende juridisering van de maatschappij. Het is dan wel noodzakelijk te innoveren. Toenemende digitalisering maakt het mogelijk om te differentiëren in prijs en klantbenadering. Maatwerk, specialisme en standaardwerkzaamheden vragen om een andere benaderingen en een andere tarieven. Het is goed om meer aandacht te hebben voor competenties en vaardigheden. De markt vraagt om advies dat iets toevoegt. Relatiemanagement, acquisitie en consultancyvaardigheden worden in de markt belangrijker niet alleen meer een juridisch hoogstaand advies. Personeel kan in de competitieve markt zeker het verschil maken.

Vraag

De particuliere vraag omvat circa 25% en die van bedrijven en overheid circa 75% van de totale vraag naar juridisch diensten. Gemiddeld genomen heeft een particulier eens in de 15 jaar een advocaat nodig. Met de toenemende juridisering van de maatschappij zal dit verhoudingscijfer veranderen. De samenleving is door de grote hoeveelheid wet- en regelgeving ingewikkelder geworden en tegelijkertijd is de consument mondiger. Daardoor ontstaan vaker rechtsproblemen en hebben mensen vaker behoefte aan juridisch advies. Deze trend verklaart ook de al jaren stijgende belangstelling voor een rechtsbijstandverzekering. De versoering van de gesubsidieerde rechtsbijstand kan deze trend afvlakken omdat juridisch advies dan 'te duur' gevonden wordt.

De vraag vanuit het bedrijfsleven groeit al geruime tijd, maar is deels conjunctuurgevoelig. Economische groei of krimp bepaalt de vraag naar fusies en overnames danwel faillissementen en herstructurering. De meeste Nederlandse ondernemingen werken met meerdere interne juridische adviseurs. Advocatenkantoren worden ingehuurd voor meer specifieke projecten. Belangrijke bij de keuze voor een bepaald kantoor zijn: kwaliteit, (korte) termijnen, resultaten en competenties van de advocaat. De personal skills van een advocaat en de relatie met de advocaat worden belangrijker dan de naam van het kantoor. Bedrijven gaan steeds meer op zoek naar de specialist op een bepaald gebied en kiezen hierbij vaker voor (kleinere) nichekantoren.

Aanbod

In bijna veertig jaar is het aantal advocaten in Nederland verzevenvoudigd. In 2014 telde Nederland bijna 17.300 advocaten. Dit betekent 103 advocaten per 100.000 inwoners. Het aantal advocatenkantoren groeit ook al jaren en bedraagt 4.894 in 2014. Het aanbod kenmerkt zich door:

- Relatieve kleinschaligheid. Het aantal eenpitters in Nederland groeit ieder jaar en bedroeg 2.553 in 2014, het hoogste aantal ooit. Procentueel maken de eenpitters nu ruim 52,2% van de balie uit (in 2012 was dit nog 50,5%);

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

- Toenemend aantal nichekantoren met verregaande specialisatie;
- Groeiend aantal juridisch advieskantoren welke dienstverlening en oplossingen aanbieden voor een laag tarief;
- Toenemende feminisering: Het aantal en aandeel vrouwen in de advocatuur stijgt; in 2014 is 43% vrouw (42,3% in 2012);
- Toenemend aantal bedrijfsjuristen: Het is voor bedrijven vaak goedkoper juristen in dienst te hebben, dan juristen in te huren;
- Groeiend juridisch hart van NL in de Amsterdamse Zuidas: Veel regionale kantoren openen er een vestiging.

Er zijn twee tegenstrijdige bewegingen. Enerzijds dwingen specialisatie en internationalisatie tot grootschaligheid, anderzijds kiezen jonge advocaten met enkele jaren ervaring op een groot advocatenkantoor steeds vaker voor associatie met beroepsgenoten in een middelgrote praktijk of specialisatie. Deze groei ontstaat mede door reorganisaties bij de grote kantoren, hun personeelsaantallen lopen terug. Daarnaast haakt een deel van de jonge advocaten bij de grote kantoren af; zij raken opgebrand of zoeken een betere balans tussen werk en privé.

In de strijd om nieuwe business worden nieuwe concepten geïntroduceerd zoals het Juridisch Warenhuis Omnium (samenwerkingsverband met vaste tarieven) en wordt werk aan elkaar doorverwezen, steeds vaker via professionele netwerksites.

Het virtuele advocatenkantoor is een van de moderne ontwikkelingen binnen de internationale advocatuur, en een die nog niet tot Nederland lijkt doorgedrongen. In de Verenigde Staten en Engeland maken grote en kleine cliënten er al een kleine tien jaar gebruik van;

Het totale aantal rechtenstudenten wo (bachelor en master) is in 2013 redelijk stabiel gebleven, het aantal bedraagt ca. 30.000. Jaarlijks stroomt ca. 45% van de afgestudeerden in als advocaat-stagiair bij een advocatenkantoor.

Sinds 2007 neemt het aantal instromende advocaten echter hard af. In 2007 werden nog ruim 1.300 stagiaires beëdigd, in 2013 waren dat er nog maar 868. Het ziet er naar uit dat dit aantal in 2014 zelfs onder de 700 komt, dat is ruim 40% minder dan in 2007. Als oorzaken worden vooral de crisis, de bezuinigingen op gefinancierde rechtshulp en de stijgende kosten van de opleiding genoemd.

Bovenstaande ontwikkelingen en de vergrijzing kunnen binnen afzienbare tijd leiden tot krapte op de arbeidsmarkt.

De eerstelijns gefinancierde rechtshulp is ondergebracht bij 30 Juridische Loketten. Het Juridisch Loket biedt zelf juridische informatie en een eerste advies. Zij verzorgen een gesprek van maximaal één uur met de cliënt die daarna, zo nodig, wordt doorverwezen naar een advocaat. Dit gebeurt volgens een gestandaardiseerd doorverwijssysteem. Het huidige kabinet is van plan tot 2018 een bedrag van 85 mio euro te bezuinigen op deze gefinancierde rechtshulp.

Aantal advocaten

	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal mannelijke advocaten	9.353	9.483	9.636	9.782	9.876
Aantal vrouwelijke advocaten	6.585	6.792	7.074	7.286	7.431
Totaal aantal advocaten	15.938	16.275	16.710	17.068	17.298

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

Bron: De stand van de advocatuur 2013, SDU uitgevers

Aantal advocatenkantoren

	2010	2011	2012	2013	2014
Totaal aantal advocatenkantoren	4.141	4.307	4.529	4.765	4.894
Aantal advocatenkantoren met 1 advocaat	2.024	2.136	2.286	2.479	2.553
Aantal advocatenkantoren met 2-5 advocaten	1.531	1.560	1.624	1.665	1.693
Aantal advocatenkantoren met 6-20 advocaten)	491	513	521	525	551
Aantal advocatenkantoren met 21-60 advocaten (vanaf 2010)	73	74	75	74	73
Aantal advocatenkantoren met meer dan 60 advocaten	22	24	23	22	24

Bron: De stand van de advocatuur 2014, SDU uitgevers

Omzet

De advocatuur heeft ook de gevolgen van de recessie ervaren. Deze gevolgen waren negatief omdat sommige markten een daling lieten zien (M&A, internationale overnames en fusies) of juist positief, omdat door de recessie de vraag naar juridische diensten steeg, bijvoorbeeld bij arbeidsrechtsgeschillen of faillissementen e.d.

Omzetspotentieel is er vooral in het MKB segment, waar veel bedrijven nog nauwelijks ervaring hebben met de advocatuur.

In 2013 is de omzet van rechtskundige dienstverleners gestegen met 0,1%, in de eerste 2 kwartalen van 2014 steeg de omzet met resp. 3,7 en 1,6%. Voor heel 2014 wordt een lichte omzetstijging tussen 1 en 3% verwacht. De groei vlakkt af ten opzichte van eerdere jaren.

Omzetmutaties (in % t.o.v. voorafgaand jaar)

	2009	2010	2011	2012	2013
Waardemutatie	0,7	0,5	2,2	1,7	0,1

Bron: CBS

Rabobank

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

Achtergrondinformatie

Vakbladen

Advocatenblad

www.advocatenblad.nl

Nederlands Juristenblad

www.njb.nl

Stand van de Advocatuur, SDU (jaarlijkse uitgave)

www.advocatie.nl

Organisatie

Naam

URL

Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA)

www.advocatenorde.nl

Rabobank Cijfers & Trends

Al meer dan vijfendertig jaar biedt de Rabobank met Cijfers & Trends betrouwbare branche-informatie. Via www.rabobank.nl/cijfersentrends is deze informatie gratis te raadplegen. U vindt er onze thema-updates, branche-informatie en sectorprognoses. Ook kunt u de prestaties van uw bedrijf vergelijken met die van andere bedrijven in uw branche.